GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șese lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 60. *Lunĭ, Marțĭ 17 (29) Martie.* 1887.

Brașovŭ, 16 Martie 1887.

Sĕptĕmâna trecută a scosŭ la ivélă nouĕ neînțelegeri între cele douĕ jumĕtățĭ ale monarchiei nóstre.

De neînțelegerile între *Ungurĭ și Croațĭ* nu mai voimŭ sĕ vorbimŭ, căcĭ ele suntŭ bine cunoscute cetitorilorŭ nostri. Vomŭ aminti numai, că neisbutirea revisiunei pactului ungaro-croatŭ a fostŭ luată la cunoscință în modŭ formalŭ de către dieta ungară și de către cea croată, constatându-se că mai alesŭ în cestiunea limbei nu se potŭ înțelege unii cu alții. Ministrulŭ-președinte Tisza, precum și adjutantulŭ sĕu Dr. Falk, ca raportorŭ în acéstă causă, n'au lăsatŭ sĕ trécă nicĭ acésta ocasiune fără ca sĕ mai amărască puținŭ pe Croațĭ cu cunoscutulŭ lorŭ limbagiu îngâmfatŭ.

Mai mare însemnătate are pentru momentŭ cestiunea *pactului* dintre *Austria și Ungaria.* Se pare că din ce în ce se opunŭ mai marĭ dificultățĭ înoirei acestui pactŭ. Acum este afacerea delicată a cvotei, ce trebue sĕ o contribue statulŭ ungarŭ la cheltuielele comune ale monarchiei, care a produsŭ o notă fórte discordantă în concertulŭ dualisticŭ.

Delegațiunile, precum scimŭ, au alesŭ pentru stabilire cvotelorŭ din vorbă fiăcare câte o așa numită „deputațiune a cvotelorŭ“, carĭ aveau sĕ studieze lucrulŭ și sĕ comunice resultatulŭ una alteia prin „nunțiurĭ“. Se asigură acum, că „deputațiunea cvotelorŭ“ austriacă și a terminatŭ lucrarea și că resultatulŭ ei este cu totulŭ diferitŭ de acela, ce-lŭ conține nunțiulŭ deputațiunei ungare. Nu numai că nu se primescŭ propunerile ungurescĭ, dér se cere ca Ungaria sĕ contribue la cheltuielile comune mai multŭ ca până acuma. Scimŭ că nunțiulŭ deputațiunei ungurescĭ cerŭ, ca sĕ se stérgă cele douĕ milióne, ce le plătea Ungaria pe fiăcare anŭ Austriei dreptŭ despăgubire pentru că a luatŭ asupră'șĭ administrarea graniței militare cu veniturĭ cu totŭ, și întréga cvotă ce-o contribue Ungaria la cheltuielele comune sĕ fiă redusă dela 31.4 la 30 procente, séu mai corectŭ disŭ la 29¾ procente.

Deputațiunea austriacă a făcutŭ însĕ socotéla, că Ungaria în conformitate cu venitele sale din contribuțiunĭ și cu alte împrejurărĭ ar trebuĭ sĕ plătéscă 41 procente, dér totușĭ s'au arĕtatŭ mai generoșĭ „șogorii“ (cumĕtrii) austriacĭ și pretindŭ ca Ungaria sĕ contribue în viitorŭ cu 34 procente și Austria cu 66 procente la cheltuielele comune, ér încâtŭ privesce cele douĕ milióne din venitele graniței militare sĕ le plătéscă Ungaria mai departe ca și pân' acum. Pretensiunea cumĕtrilorŭ dualiștĭ este prin urmare, precum vedemŭ, fórte însemnată, căcĭ e vorba aicĭ de-o mărire a cvotei anuale cu *aprópe șépte milióne florinĭ.*

Și lucru îngrijitorŭ este, că decisiunea acésta s'a luatŭ în sinulŭ deputațiunei austriace unanimŭ, dovadă că tóte partidele cislaitane suntŭ hotărîte de a respinge propunerile ungurescĭ, pe carĭ cei din Viena le numescŭ prea „cutezătóre“ și „estravagante.“ In curêndŭ se vorŭ întruni membrii ambelorŭ deputațiunĭ la o ședință comună și décă, ceea ce pare mai multŭ ca sigurŭ, nu vorŭ ajunge la nicĭ unŭ resultatŭ favorabilŭ și nu se va găsi nicĭ o altă modalitate spre a stabili o înțelegere între delegațiunĭ, atuncĭ conformŭ legei din Decembre 1867 Maiestatea Sa monarchulŭ va avé sĕ stabiléscă cvota, însĕ numai pe unŭ anŭ. Ce va fi după aceea? Acésta este unŭ secretŭ alŭ viitorului.

In afară a fostŭ celŭ mai importantŭ evenimentŭ alŭ sĕptĕmânei *marea serbare din Berlinŭ.* Ca de obiceiu la asemenĭ ocasiunĭ au demonstratŭ și Berlinesii mai pentru pace, mai pentru altceva. A bătutŭ la ochĭ cu deosebire primirea distinsă din partea curții prusiane și entusiastă din a poporațiunei capitalei, ce i s'a făcutŭ *Regelui și Reginei României.* Foilorŭ prusiane li s'a relatatŭ, că dintre toțĭ óspeții, regele Saxoniei și regele României au fostŭ mai bine și mai căldurosŭ primițĭ. Regina României a ședutŭ în totŭ timpulŭ festivităților totŭ lângă împĕratulŭ Wilhelm. O importanță și mai mare i se dă faptului, că Regele *Carolŭ* a avutŭ conferințe lungĭ cu principele de *Bismarck.*

Deși Regele Carolŭ alŭ României n'a fostŭ acompaniatŭ în călĕtoria sa de nicĭ unŭ ministru, nu mai încape îndoiélă, că convorbirile sale cu Bismarck nu se vorŭ fi mărginitŭ numai la lucrurĭ secundare, ci vorŭ fi atinsŭ și marile cestiunĭ politice ale dilei. „*Morning Post*“ din Londra dice în numĕrulŭ sĕu dela 26 Martie, că cheia de căpetenia a cestiunii Orientului este mânținerea integritășii teritoriului și a independenții României. Visita Regelui și a Reginei României la Berlinŭ, — adauge numitulŭ diarŭ — a avutŭ de sigurŭ unŭ scopŭ politicŭ de-o mare însemnătate, acela adecă de-a dobêndi dela guvernulŭ germanŭ garanții de aceeașĭ natură ca cele ce au fostŭ date Austro-Ungariei; Germania se va opune orĭ-cărei încercărĭ, care ar puté compromite integritatea teritoriului și independența României.

Bine ar fi când s'ar adeveri ceea ce scrie fóia englesă despre îngrijirea Germaniei pentru integritatea teritorială și independența României. Décă prințulŭ Bismarck n'ar mai voi și altceva, Românii arŭ puté sĕ fiă pe deplinŭ liniștițĭ.

Speranțele de pace, carĭ se urcaserŭ în urma aniversărei din Berlinŭ și a scirilorŭ despre încheierea alianței germano-italiane, au scădutŭ érășĭ după ce cancelarulŭ germanŭ, în discursulŭ sĕu ținutŭ în camera Seniorilorŭ prusianĭ, a vorbitŭ de nisce *pericule apropiate,* ce arŭ amenința esistența Germaniei. Pressa berlinesă a începutŭ din nou a se hărțui cu diarele francese și refrenulŭ este că Francia amenință pacea fiindŭ că nu voiesce sĕ renunțe pentru totdéuna la Elsația-Lotaringia.

Pe de altă parte *Rușii* și mai alesŭ panslaviștii cu d. *Katkov* în frunte rĕspundŭ la lingușirile francese totŭ cu lingușirĭ, ceea ce superă pe Germanĭ fórte multŭ. Katkov e de părere, că Rusia nu va mai intra în alianța celorŭ trei împĕrațĭ și că cu timpulŭ va încheia o alianță cu Francia, fără a se împiedeca de forma de statŭ republicană. Pe Germania o acusă, că ațîță partida revoluționară din Francia și sternesce comploturĭ în Petersburgŭ, sperândŭ a câștiga astfelŭ pe Țarulŭ de frica revoluționarilorŭ, dér planulŭ Germaniei nu va reuși, pentru că „Țarulŭ este înainte de tóte patriotŭ și vrea mărirea țĕrei sale.“

In *Italia* nu se mai póte constitui unŭ ministeriu definitivŭ. Érășĭ a isbucnitŭ crisa ministerială și acum e vorba de unŭ ministeriu de coalițiune, în care sĕ între și șefulŭ opozițiunei, Crispi. De acesta se dicea, că e unŭ contrarŭ alŭ alianței cu Germania, foile oposiționale asigură însĕ, că nu e așa cum îlŭ credŭ organele bismarkiane. Tocmai acéstă fierbere continuă în cercurile politice din Roma dovedesce însĕ, că se tractéză aicĭ de planurĭ și cestiunĭ mai marĭ ca cele de partidă și este ușorŭ posibilŭ ca adĭ, mâne parlamentulŭ sĕ se pronunțe chiar în contra alianței cu Germania.

Din *Bulgaria* sosescŭ érășĭ scirĭ neliniștitóre. Se vorbesce de nouĕ turburărĭ și se anunță, că în Reni (Rusia) s'arŭ organisa bande pentru ca sĕ năvăléscă în Bulgaria. Prospectele de pace se micșoréză dér pe di ce merge.

Reînceperea negociărilorŭ
pentru încheierea convenției comerciale între Austro-Ungaria și România.

Vinerĭ séra au plecatŭ din Bucurescĭ delegații guvernului românŭ la Viena, cu scopŭ de a reîncepe negociările pentru încheierea convențiunei comerciale. Comisiunea este compusă din d-nii *G. Cantacuzino,* directorŭ generalŭ alŭ căilorŭ ferate române, *P. S. Aurelianŭ* senatorŭ, *D. Protopopescu,* directorŭ generalŭ alŭ regiei tutunurilorŭ, *Gr. Ghica,* representantulŭ României în comisiunea internațională dunărénă, *T. P. Rădulescu,* fostŭ subdirectorŭ alŭ oficiului vamalŭ.

Scirea, că numai d. Sturdza cu d. Aurelianu vorŭ merge la Viena, nu a fostŭ esactă. De astădată nu mai e vorba de purparleurĭ, carĭ s'au făcutŭ deja între ambele guverne, ci este vorba în adevĕrŭ de reînceperea negociărilorŭ. De aceea a plecatŭ la Viena întréga comisiune pentru încheiarea convenției comerciale.

Póte că pe când scriemŭ aceste s'au și începutŭ conferențele. Guvernulŭ austro-ungarŭ doresce sĕ ajungă la o înțelegere cu România încă în cursulŭ sesiunei actuale parlamentare, de aceea credemŭ, că negociările nu se vorŭ mai trăgăna.

In Viena se vorbesce multŭ de indisposițiunea ce ar fi causat'o celorŭ din Pesta trimiterea d-lui Aurelianŭ ca sĕ conducă tractările din partea României. Este dér de interesŭ a cunósce în privința acésta părerile celorŭ din Pesta. Se pronunță în privința acésta „*Pesti Naplo*“ în numĕrulŭ sĕu dela 26 Martie a. c.

După ce arată, că convențiunea comercială, ce a încheiat'o România cu Germania, va cădé în cumpăna negociărilorŭ, ce au sĕ urmeze în Viena, caracteriséză „Pesti Naplo“ însemnătatea convenției germano-române în modulŭ următorŭ: Vama pe acele articule, carĭ se importéză cu deosebire din Germania a fostŭ în modŭ însemnatŭ scădută, de altă parte, acele articule, carĭ până acuma erau libere de vamă, după tractatulŭ de mai înainte cu Germania, dér nu suntŭ importante cu privire la esportulŭ germanŭ, pe când din contră forméză unŭ însemnatŭ importŭ alŭ monarchiei nóstre, își perdŭ scutirea de vamă și cu privire la aceste articule intră în vigóre tarifulŭ autonomŭ vamalŭ românŭ. Totŭ așa s'a întêmplatŭ cu articulele acelea, carĭ intrau cu o vamă moderată din Germania și carĭ se impórtă mai alesŭ din monarchia nóstră, cu privire la aceste articule posițiunile au fostŭ parte șterse și supuse tarifului autonomŭ vamalŭ, parte în modŭ însemnatŭ urcate.

„Astfeliu,« dice »Pesti Naplo,« „ascuțișulŭ convențiunei germano-române se îndréptă în contra monarchiei nostre. După ce România, décă voiesce sĕ încheiă convenția cu noi nu póte sĕ ne refuse tratamentulŭ națiunei celei mai favorisate, a ștersŭ înainte de tóte din tarifulŭ conventionalŭ esistentŭ cu Germania tóte acele favorurĭ în a cărorŭ posesiune amŭ fi ajunsŭ noi sub titlulŭ națiunei celei mai favorisate. Și acum se nasce nomai întrebarea, décă România vrea sĕ ne refuse absolutamente acele favorurĭ, séu că le susține numai ca obiectŭ, de deosebită compensațiune în schimbulŭ altorŭ concesiunĭ.“

„Observămŭ,“ continuă »Pesti Naplo,« »că acea urcare de vamă, prin care guvernulŭ românŭ cu modalitatea încheiărei convenției germano-române și-a câștigatŭ mână liberă, interesézá în modŭ preponderantŭ industria austriacă și numai în parte mică industria ardelénă. Așadér pe noi nu ne interesézá în mare mĕsură încheiarea unui tarifŭ convenționalŭ cu România din punctŭ de vedere alŭ esportului industrialŭ, dér cu hotărîre trebue sĕ ne opunemŭ unei asemenĭ convențiunĭ décă ea ar ușura în mare mĕsură importulŭ de vite din România și ar scuti de vamă cerealele române. *Nicĭ nu credemŭ, că va puté sĕ se încheiă între monarchia nóstră și România altă convențiune, decâtŭ pe basa națiunei celei mai favorisate;* vorbesce pentru acésta întréga disposițiune nu numai în România și în patria nóstră dér și cea din sinulŭ factorilorŭ diriginți ai maiorității din Austria și pentru acésta pledéză și convențiunea ce s'a încheiatŭ acum între Germania și România.«

SCIRILE ḌILEI.

La 25 Martie *s'au adunatŭ vr'o 1500 de studenţĭ* într'unŭ localŭ alŭ unei grădinĭ din *Pesta* spre a se consulta, ce e de făcutŭ în contra interḑicerei din partea poliţiei şi a rectoratului privitóre la ţinerea unei adunări studenţescĭ în cafenele, orĭ în localulŭ universităţii, de órece studenţimea voesce sĕ vorbéscă asupra cunoscutei declaraţiunĭ a ministrului de honveḑĭ în cestiunea esamenului de oficerĭ de reservă. După discursurĭ bombastice şi atacurĭ contra ministrului, rectorului şi căpitanului superiorŭ alŭ poliţiei, au hotărîtŭ sĕ se céră dela poliţiă permisiunea d'a se ţine adunarea şi sĕ se adreseze la dietă. E caracteristicŭ că unŭ studentŭ a acusatŭ tinerimea academică, că nu pricepe spiritulŭ timpului: *nu mai pricepe sĕ demonstreze.* — Aşa e, a trecutŭ cam multŭ de când nu s'a mai demonstratŭ!

—x—

Suntemŭ informaţĭ că din *Braşovŭ* se vorŭ trimite *două deputaţiunĭ* pentru a felicita pe părintele Episcopŭ *I. Popazu* la jubileulŭ preoţiei sale de 50 anĭ, anume una dela Biserica St. Nicolae, care se compune din d nii protopopŭ I. Petricŭ, parochulŭ V. Voina, mirenii Ioanŭ Lengerŭ, Sterie Stinghe, Ioanŭ Almăşanŭ, Stinghe găburaşulŭ, Antonŭ Purcărea şi directorulŭ Stef. Iosifŭ, ér a doua din cetate se compune din părintele Baiulescu şi C Popazu jun.

—x—

Pentru o mai repede şi mai sigură întregire a muniţiunei la infanteriă şi la vênătorĭ în timpŭ de rĕsboiu, batalionele vorŭ primi carĕ nouĕ de muniţiune mai uşóre şi mai mobile, întocmite pentru doi cai. Fiăcare batalionŭ primesce patru carĕ de acestŭ felŭ, în locŭ de două cu câte 4 cai ca până acum.

—x—

Sub preşedinţa secretarului de statŭ Berzeviczy, s'a ţinutŭ în ministerulŭ instrucţiunei o conferinţă, în care s'a hotărîtŭ, ca *cărţile de învĕţămêntŭ pentru scólele poporale şi civile* sĕ se prede spre judecare consiliului instrucţiunei, spre care scopŭ acesta se va întregi cu 10 noi membri din cerculŭ bărbaţilorŭ specialĭ pe terêmulŭ instrucţiunei poporale.

—x—

La *esercitiile de arme* din acestŭ anŭ se vorŭ chema la honvedĭ: oficerii carĭ la finele anului trecutŭ au fostŭ trecuţĭ din reserva armatei comune ca oficerĭ de honveḑĭ în stare de concediu la honvedĭ; cei carĭ în anulŭ trecutŭ au fostŭ liberaţĭ de esercitii cu condiţiune ca sĕ le facă în acestŭ anŭ; aceia carĭ nu mai suntŭ obligaţĭ la serviciulŭ militarŭ, dér au sĕ facă unŭ esercitiu de arme negligatŭ; acei oficerĭ concediaţĭ, carĭ n'au luatŭ parte destulŭ de desŭ la esercitii; mai departe honveḑii din 1885, 1884, 1883, 1882 şi 1880, precum şi cei concediaţĭ, carĭ suntŭ în restanţă cu esercitiile. Acestea vorŭ dura 35 de ḑile.

—x—

D-lŭ Alexandru *Romanŭ*, profesorŭ la universitatea din Pesta şi membru alŭ Academiei române a sositŭ în Bucurescĭ spre a lua parte la lucrările Academiei.

—x—

In casŭ de mobilisare serviciulŭ publicŭ ar suferi în modŭ simţitorŭ prin aceea, că cei mai mulţĭ împărţitorĭ de depeşĭ dela tóte oficiile telegrafice din ţéră suntŭ obligaţĭ la serviţiulŭ militarŭ şi ar trebui sĕ se presinte la trupe. Ministrulŭ de comunicaţiune, luândŭ în considerare acéstă eventualitate, a adresatŭ o cerculară primarilorŭ tuturorŭ oraşelorŭ cu magistratŭ regulatŭ, prin care îi invită ca, pentru casulŭ de mobilisare, sĕ găséscă unŭ numĕrŭ corĕspunḑĕtorŭ de bărbaţĭ neobligaţĭ la serviţiulŭ militarŭ, destoinicĭ în tótă privinţa a împărţi depeşile telegrafice, şi a face numele lorŭ cunoscute respectivelorŭ oficii telegrafice.

—x—

Procurorulŭ r. Adolf *Kenyeres* din Braşovŭ e numitŭ preşedinte la tribunalulŭ din Bistriţa.

—x—

Relativŭ la scirea despre *mĕsurarea dării de câştigŭ cl. III*, ce amŭ publicat'o în Nr. 57 alŭ fóiei nóstre, suntemŭ informaţĭ, că aceea privesce numai Budapesta, ér nicĭdecum comuna Braşovŭ. Timpulŭ când se va lua înainte mĕsurarea dării de câştigŭ cl. III în Braşovŭ, se va face cunoscutŭ de către magistratulŭ de aci prin publicaţiune. Prin urmare pe cei interesaţĭ îi încunosciinţămŭ că aci nu suntŭ încă espuse registrele spre orientare.

—x—

In *Aradŭ* s'a serbatŭ în fortăréţă de către regimentulŭ de acolo Nr. 33, br. Kussevich, aniversarea luptelorŭ dela *Mortara* şi *Novara* (21 şi 23 Martie 1849), în care Piemontezii au fostŭ bătuţĭ de Austriacĭ.

—x—

Căpitanulŭ Iosef Ferd. *Graeser* dela regim. de husarĭ Nr. 2 din Braşovŭ, a muritŭ în Reghinulŭ săsescŭ, unde se afla în concediu.

—x—

In comuna *Tornocz*, precum se scrie din Neutra, a isbucnitŭ în modŭ epidemicŭ periculósa bólă *Meningitis cerebrorusalis.* Dintre 20 casurĭ de bólă, 12 au fostŭ mortale. Spaima e forte mare, căcĭ de cele mai multe orĭ mediculŭ chematŭ nu póte canstata decâtŭ mórtea, atâtŭ de repede seceră bóla pe cei atinşĭ de ea, cu deosebire copii.

—x—

Regele României a avutŭ la 25 Martie n. o intrevedere lungă cu prinţulŭ de *Bismarck*, căreia i se dă o mare importanţă politică.

—x—

Sâmbătă s'a serbatŭ în *Bucurescĭ* a şéptea aniversare a proclamării regatului românŭ

—x—

Maiorulŭ de artileriă *Grămăticescu* din armata română a fostŭ trimisŭ în Franţa, ca sĕ asiste la esperienţele ce se facŭ acolo cu tunurĭ de unŭ nou sistemŭ. De altă parte se va forma, ca probă, o bateriă de mitralieze Mannlicher pentru armata română. Vaporulŭ englesŭ »Pikiwig«, sositŭ în săptĕmâna trecută în portulŭ Galaţĭ, a debarcatŭ 5 mii lăḑĭ cu cartuşe. O companiă din regim 5 de liniă le transportă pe târgĭ la drumulŭ de ferŭ spre a fi transportate la Bucurescĭ.

—x—

Guvernulŭ românŭ a hotărîtŭ sĕ participe la esposiţiunea universală ce se va ţine în 1889 la Parisŭ.

—x—

D-lŭ *Goblet*, ministru-preşedinte alŭ Franciei, şi d-lŭ *Flourens*, ministrulŭ de esterne, au fostŭ decoraţi cu marele cordonŭ alŭ „Stelei României.«

Documente privitóre la istoria Româniloru 1199—1845.

In ce privesce istoria Româniloru şi anume epoca vechiă dela colonisarea Daciei şi până la anulŭ 1576 era o necesitate imperiósă ca mulţimea de documente relative la Românĭ, rĕspândite prin diferite publicaţiunĭ, carĭ au apărutŭ în străinătate sĕ se întrunéscă câtŭ mai curêndŭ într'o singură colecţiune, fiindŭ că numai astfelŭ documentele aceste potŭ sĕ aducă unŭ folosŭ realŭ pentru istoria nóstră naţională.

De aceea este forte laudabilă decisiunea ce a luat'o comisiunea însărcinată cu publicarea colecţiunii Hurmuzaki de a complecta seria de documente însărcinândŭ pe d. Nic. Densuşianu cu culegerea documentelorŭ înainte de 1576, precum şi cu redactarea acestei părţi.

Volumulŭ primŭ alŭ acestei salutare colecţiuni de documente a şi apărutŭ ḑilele aceste, însoţitŭ de diferite note variante şi tabele. In prefaţă se ḑicŭ următórele:

Comisiunea însărcinată cu publicarea colecţiunii Hurmuzaki a credutŭ, că e bine sĕ se completeze acéstă importantă seriă şi cu documentele înainte de 1576, relative la poporulŭ românŭ, şi carĭ se află rĕspândite prin diferite publicaţiunĭ apărute în străinătate.

Cu adunarea materialului relativŭ la acéstă epocă, precum şi cu redactarea acestei părţĭ, comisiunea a însărcinatŭ pe subsemnatulŭ.

Incepêndŭ acéstă lucrare, planulŭ şi scopulŭ redacţiunii au fostŭ, de a întruni pe câtŭ se póte în acéstă seriă totŭ aparatulŭ accesibilŭ de documente, nu numai acele, carĭ se reportă de-a-dreptulŭ la ţĕrile şi la poporulŭ românŭ, dér şi documentele, carĭ privescŭ evenimentele mai importante petrecute în ţĕrile vecine, carĭ însĕ au atinsŭ în modŭ indirectŭ viéţa şi desvoltarea nóstră naţională, prin urmare istoria poporului românŭ.

Aicĭ însĕ trebue sĕ amintimŭ, că întregŭ aparatulŭ acesta de documente, ce-lŭ publicămŭ în volumulŭ de faţă constitue aşa ḑicêndŭ *fântânĭ esterne* ale istoriografiei române.

Documentele nóstre indigene, archivele domestice ale ţerilorŭ române înainte de secululŭ alŭ XIV-lea au peritŭ.

In timpurile acele pline de calamităţĭ ale evului de mijlocŭ, prin carĭ au trecutŭ Ţĕrile române, au fostŭ lovite de fierŭ şi de focŭ nu numai altarele, nu numai oraşele şi satele nóstre, dér ce avemŭ sĕ deplângemŭ mai multŭ, chiar şi monumentele interne ale istoriei nóstre naţionale.

Este prin urmare evidentŭ, că orĭ-ce documentŭ relativŭ la Ţĕrile române înainte de secululŭ alŭ XIV-lea ocupă unŭ locŭ fórte însemnatŭ în cunóscerea faselorŭ şi evenimentelorŭ prin carĭ a trecutŭ poporulŭ românŭ, este unŭ mărgăritarŭ pentru istoria nóstră naţională.

Cu deosebire pentru epoca acesta obscură nĭ-au oferitŭ unŭ importantŭ materialŭ Regestele pontificiilorŭ romanĭ păstrate în archivele Vaticanului, încâtŭ aceste preţióse reliquii au fostŭ publicate de multŭ meritatulŭ *Theiner* şi de antecesorii sĕi.

Comisiunea avêndŭ în vedere deosebita importanţă a acestorŭ Regeste, de altă parte divergenţele de textŭ mai multŭ seu mai puţinŭ însemnate, carĭ ni se presintă în diferitele ediţiunĭ apărute până acumŭ, a credutŭ că e bine sĕ se colaţioneze încă odată cu codicii originali din Roma documentele publicate de Theiner şi reproduse în volumulŭ de faţă; lucrare, care s'a esecutatŭ cu o particulară bunăvoinţă din partea Direcţiunii archivelorŭ din Vaticanŭ.

Intru adevĕrŭ, în copiósa colecţiune de documente publicată de *Theiner* (*Vetera Monumenta Slavorum meridionalium.* Tom. I., şi *Vetera Monumenta historica Hungariam sacram illustrantia.* Tom I.) şi anume în părţile reproduse aicĭ, se strecuraseră diferite erorĭ de

FOILETONŬ.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

Nu e nicĭ o mirare — continuă Enricŭ Marczali — că sĕrmanii popĭ nepoliticĭ se lăsau în totŭ feliulŭ de conjecturĭ. Nu era p'atuncĭ — póte cu escepţiunea Katharinei II — nicĭ unŭ plănuitorŭ mai cutezătorŭ, ca Iosifŭ II. Când cu alianţa ambilorŭ domnitorĭ a fostŭ de o parte restabilirea imperiului romanŭ de ostŭ, de altă parte a celui de vestŭ unŭ cugetŭ reservatŭ, der neesprimatŭ. O parte dintre aceste planurĭ îi privia pe Valachĭ tare de aprópe şi deşi alianţa rĕmase încă secretă, totuşĭ se vorbia câte ceva despre scopurile ei. Katharina visa pentru nepotulŭ sĕu tronulŭ Constantinopolului şi era înţelésă cu împĕratulŭ în ce privesce împărţirea Turciei. „Intre cele trei imperii trebue ridicatŭ unŭ statŭ independentŭ. Acestŭ statŭ, Dacia vechiă, s'ar putea forma din Moldova, Valahia şi Basarabia, sub unŭ domnitorŭ ce aparţine naţiunei predomnitóre acolo. (Bekenntniss)". Astfelŭ scrie împĕratului Ţerina în 21 Septemvre 1782. Iosifŭ n'a făcutŭ nicĭ o intrebuinţare în contra ambelorŭ principate greco-neunite, dintre carĭ numesce elŭ Dacia unŭ regatŭ, numai cere neşce avantage pentru sine, între altele libera navigaţiune pe Dunăre. Este de a se considera ca unŭ lucru constatatŭ, că diplomaţia ruséscă a pusŭ totulŭ în mişcare în România, spre a pregăti esecutarea acestui planŭ. O ţéră mare independentă, de o naţiune şi o credinţă: acesta era strigătulŭ în România de adĭ, şi popii din vecina Transilvaniă sĕ nu fi auḑitŭ nimicŭ?

Rola popilorŭ în rĕscólă o putemŭ resuma scurtŭ în următórele. Ei au fostŭ urzitorii turburărilorŭ provocate prin conscripţiune. Cum se dovedesce din actŭ, rĕscólei i-a premersŭ o adunare de popĭ. O epistolă a lui Horia dovedesce, că popii aduceau voinţa lui la cunoscinţa poporului. Inainte de tóte însĕ: caracterulŭ strînsŭ religiosŭ alŭ revoltei, zelulŭ de convertire şi ura sângeroasă faţă cu alte religiunĭ, intărescŭ cele ḑise. Nobilimea maghiară privia în acéstă direcţiune religiósă unŭ factorŭ principalŭ alŭ revoluţiunei şi rapórtele contimporane amintescŭ despre escese intr'adevĕrŭ înspăimântătóre ale fanatismului.

Este faptŭ cunoscutŭ, că revoltanţii pardonau pe cei prinşĭ numai sub condiţiunea, că vorŭ primi credinţa lorŭ. Inaintea împĕratului nu era unŭ secretŭ acéstă influinţă a clerului. »O causă principală a turburărilorŭ este intunereculŭ estraordinarŭ, care domnesce încă la poporulŭ valach în religiă şi obiceiurĭ Numai instituirea de scóle naţionale şi educaţiunea clerului necultivatŭ mai potŭ corege ceva...... şi evita pentru viitorŭ nesce evenimente atâtŭ de triste." (Autografulŭ împĕrătescŭ către contele Pálffy dela 12 Iulie 1785) Orĭ şi cine scie, ce abisŭ desparte pe popii dela sate de episcopĭ, carĭ aparţineau încât-va classei domnitóre. Popii rĕsculau poporulŭ, ce folosŭ, décă îi admonia episcopulŭ, care nu cunoscea poporulŭ şi era privitŭ ca unealta Ungurilorŭ? In revoluţiunea lui Horia lucra aşadér afară de elementulŭ agrarŭ, încă unŭ elementŭ naţionalŭ şi bisericescŭ, capulŭ revoluţiunei, însĕ aduse altŭ motivŭ. Elŭ se presentă cu mare cutezanţă, ca esecutatorulŭ poruncilorŭ împĕratului. Acum nu o ia aceasta nimenĭ ca unŭ lucru seriosŭ atuncĭ însĕ aderenţii sĕi îlŭ credeau şi acéstă credinţă influinţa şi asupra atitudinei Ungurilorŭ. Trebue sĕ cercetămŭ, ce fapte şi cugete de ale împĕratului faţă cu amicĭ seu inimicĭ au permisŭ a se considera ca posibilă conlucrarea Maiestăţii împĕrătescĭ cu o ceată de plebe revoltată (Pöbelhaufen). In politică nu e de ajunsŭ puritatea intenţiunei şi faptelorŭ nóstre, trebue sĕ luămŭ în considerare, cum judecă asupra acesteia aceia carĭ nu potŭ judeca corectŭ. Domnia lui Iosifŭ II ne dă o învĕţătură forte preţiosă, câtŭ de periculosŭ adecă este, decă Domnitorulŭ nu precumpănesce urmările psichologice ale faptelorŭ sale.

Ca pentru toţĭ cei apĕsaţĭ, aşa şi pentru Valachii din Transilvania inceputulŭ domniei lui Iosifŭ a anunţatŭ

tipariu, mai multe lecțiunĭ necorecte și suplinirĭ de texte, defecte, carĭ s'au îndreptatŭ în edițiunea de fața.

Comisiunea avêndŭ totŭ odată în vedere deosebitulŭ interesŭ sciințificŭ, ce-lŭ presintă descifrarea corectă a numelorŭ proprii personale și locale din seculul alŭ XIII lea și alŭ XIV lea, a credutŭ că e bine sĕ se autografeze din Regestele Vaticanului numirile mai importante de persóne, de popóre și localitățĭ, numirĭ, ce le reproducemŭ facsimilate pe patru tabele anexate la finele volumului.

Rĕmâne acum sĕ amintimŭ în puține cuvinte despre modulŭ cum s'au reprodusŭ documentele în publicațiunea de fața.

Redacțiunea avêndŭ înainte de tóte în vedere, că valórea istoriografiei depinde dela calitatea fântânilorŭ, că numai veritatea este singurulŭ scopŭ alŭ studielorŭ istorice, a reprodusŭ aicĭ documentele cu cea mai deplină și mai consciințiosă esactitate, după edițiunile cele mai critice, câte i-au statŭ la disposițiune. De altă parte amŭ lăsatŭ afară din colecțiunea presentă tóte documentele a cărorŭ autenticitate nu se părea a fi destulŭ de sigură *). Cu deosebire amŭ cercatŭ sĕ reproducemŭ documentele istorice din seculul XIII-lea relative la țerile și la poporulŭ românŭ, pe câtŭ se póte în completulŭ lorŭ, fiindŭ că amŭ consideratŭ de o importanță deosebită orîce reliquiă, care ne pune în posițiune sĕ urmărimŭ până la unŭ punctŭ óre-care firulŭ celŭ întreruptŭ alŭ istoriei nóstre naționale. In fine amŭ conservatŭ cu o fidelitate literală peste totŭ loculŭ ortografia numelorŭ și a cuvintelorŭ, așa ca istoriografulŭ sĕ pótă folosi documentele publicate aicĭ întocmai ca fântânile originale de unde le-amŭ estrasŭ.

Bucurescĭ, în 16 Februariu 1887.

Nic. Densușianu.

Volumulŭ acesta I, a apărutŭ în tipografia Socecŭ & Teclu, conține 701 pagine cu cincĭ tabele litografice și se începe anume cu epoca imperiului româno-bulgarŭ, anulŭ 1199, și conține întréga corespondență a lui Ioanițiu, Domnulŭ Românilorŭ și alŭ Bulgarilorŭ, cu Papa Inocențiu III, încoronarea sa ca rege alŭ Românilorŭ și alŭ Bulgarilorŭ, rĕsbóiele purtate de Ioanițiu și de Ionŭ Asanŭ cu Grecii și cu Latinii, conține mai departe întréga epocă a Cumanilorŭ și a Tătarilorŭ încâtŭ privesce țerile nóstre, diferitele cestiunĭ relative la episcopia Milcoviei și la episcopia Cumanilorŭ, precum și primele rĕsbóie ale Basarabilorŭ cu regii Ungariei.

Prin întocmirea acestorŭ documente într'o singură colecțiune istoria nóstră vechiă va fi pusă cu totulŭ în altă lumină. Vorŭ puté de aci înainte sĕ se devoteze studielorŭ istorice mai multe puterĭ nouĕ, fiind că nu trebue sĕ perdemŭ din vedere, că dificultatea cea mare până acum pentru studiile nóstre istorice a fostŭ că nu fiecare era în stare sĕ-șĭ procure din străinătate tóte publicațiunile în carĭ se găsescŭ rĕspândite vechile documente relative la țĕrile și la poporulŭ românŭ.

*) Așa d. e. nu amŭ reprodusŭ în colecțiunea de fața decretulŭ Ducelui tătărescŭ Cattan cătră castelanii din Clușiu, din Deșiu etc., dela an. 1212 (publicatŭ de Jerney în Tudománytár, 1842. pag. 324 și 350, și în Transilvania, 1871. pag. 55) în care se face de asemenea amintire despre „Blachy“ de peste Carpațĭ.

Procesulŭ anarchiștilorŭ în Viena.

In Octomvre anulŭ trecutŭ au fostŭ arestațĭ în Viena 15 lucrătorĭ, carĭ urziseră unŭ complotŭ anarchistŭ. In diua de 21 Martie n. a c. începu judecarea lorŭ înaintea unui tribunalŭ escepționalŭ în Viena.

In actulŭ de acusațiune se dice, că între lucrătorii din Viena s'au organisatŭ asociațiunĭ secrete, care îndemnau la crime anarchiste, procurau și pregăteu mijlócele d'a le comite, și în parte întreprindeu și esecutarea lorŭ. Activitatea criminală a acestorŭ asociațiunĭ era întreită; 1. Sĕ se procure prin înșelătoriă și forță banii necesarĭ pentru promovarea nisuințelorŭ anarchiste, precum și literele necesare pentru o pressă de tipăritŭ; 2. Se plănuise sĕ împrăștie frică și spaimă prin întrebuințarea de materii esplosibile și nesuccedêndŭ a se procura acestea în mĕsură mai mare; 3. Se hotărî sĕ dea focŭ în mai multe locurĭ din Viena și din împrejurime depositelorŭ mai marĭ de lemne, spre a băga groza în poporațiune și spre a dovedi, că anarchiștii potŭ face ceva.

Pentru a ajunge în posesiunea unorŭ sume de banĭ mai marĭ, Schustaczek se puse în înțelegere cu Friedmann, Schwechla și Hospodsky, și hotărîră sĕ se ducă *ca comisiune polițienéscă* c. r. la proprietarulŭ Moses Reich din Hietzing și sub pretextŭ că facŭ revisiune după banĭ falșĭ, sĕ secvestreze și sĕ ia cu ei, în numele direcțiunei polițienescĭ c. r. toțĭ banii ce i-ar avé. Numiții anarhiștĭ se și presentară în întunecósa nópte dela 18 spre 19 Iuniu 1885, după 11 óre, la Reich și cerură „în numele legii“ sĕ le deschidă. Reich absenta de acasă și femeile din casă luaseră mĕsurĭ de precauțiune. Apărêndŭ în timpulŭ tractărilorŭ unŭ gendarmŭ, acusații, carĭ erau în uniformă și cu insemne, o luară la fugă. Schustaczek funcționa ca comisarŭ de poliță, Hospodsky și Friedmann aveau pumnale, celŭ din urmă și revolverŭ.

In același modŭ operară numiții în unire cu Hofermeier și cu fugitulŭ Franz Czermak la 3 Augustŭ 1885 în locuința Franciscei Till, care era p'aci sĕ le predea 470 fl., decă fata acesteia n'ar fi amenințatŭ că strigă după ajutorŭ și că aduce poliția. „Comisiunea“ se depărta cu observarea, că »ele vorŭ primi a doua di citațiune«.

Dela 3 Augustŭ 1885 până în primăvera anului 1886 intră liniște în activitatea anarhiștilorŭ, carĭ hotărîră sĕ întrebuințeze forța și sĕ nu mai cruțe persóna ce o vorŭ păgubi. Buelacher provocă în primăvera anului 1886 pe Schechla și Schustaczek, ca împreună cu elŭ sĕ jefuéscă de banĭ pe unŭ locuitorŭ din Neubau prin întrebuințarea cloroformului. Acestia refusândŭ, Buelacher căută sĕ înduplece pe Wawrunek, Kaspasi și Hofermeier a năvăli la Ferdinand Linke și a lŭ jefui seu prin amenințare cu pumnale seu paralisându-lŭ prin cloroformŭ.

Intr'o nópte din Aprilie 1886 anarhiștii Zoppoth, Kaspari, Wawrunek și Rischavy încercară sĕ spargă tipografia lui Trostler, spre a'șĭ procura literile necesare pentru tipăriturĭ și foi anarhiste, der n'au isbutitŭ. O a doua grupă, constătătóre din Kratochwil, Kaspari și Wawrunek, se ocupa cu procurarea de materii esplosibile și cu întocmirea bombelorŭ, ce le umpleau cu »Ianit“. La 14 Martie 1886 aveau de gândŭ ca sĕ le arunce asupra polițiștilorŭ carĭ arŭ fi intervenitŭ în contra lucrătorilorŭ adunațĭ pe Schmelz.

In véra anului 1886 Kratochwil și Kocĭ plănuiră sĕ fabrice butelii incendiare și sĕ le împartă între anarhiștĭ ca sĕ incendieze mai multe deposite de lemne, cu scopu »d'a îngrozi pe marii capitaliștĭ și d'a-i face sĕ cedeze lucrătorilorŭ«. După mai multe adunărĭ ce le-au ținutŭ la podulŭ Mariei Teresia și la reservoriulŭ de apă de pe Schmelz, anarchiștii se împărțiră la 27 Septemvre 1886 în grupurĭ și hotărîră: 1) Kratochwil, Koci și Wanek sĕ incendieze în Meidling; 2) Hofermeier, Schwechla și Stieber în Rossau; 3) Wawrunek și Kaspari în Matzleinsdorf și 4) Kopetzky și Buzek în Penzing. Diua hotărîtă era 3 Octomvre 1886. In adevĕrŭ anarhiștii șĭ-au și pusŭ în esecuțiune planulŭ der din norocire parte n'au luatŭ focŭ buteliile, parte s'a stinsŭ în unele locurĭ repede incendiulŭ. Depositele de lemne ce arŭ fi arsŭ prețuiau 190,000 fl.

In urma arestărilorŭ făcute, s'au găsitŭ pe la unii anarhiștĭ acasă și pe la depositele de lemne butelii incendiare. Anarhiștii, afară de Stieber și Müller, au mărturisitŭ totŭ.

După cetirea actului de acusațiune, urmă ascultarea acusațilorŭ. (Va urma.)

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 28 Martie. — Adunarea de erĭ a ascultătorilorŭ dela universitate a hotărîtŭ sĕ adreseze parlamentului o petițiune, în care cerŭ ca limba de comandă pentru militarii ungurĭ sĕ fiă cea ungurescă.

MADRIDŬ, 28 Martie. — S'a descoperitŭ o conspirațiune contra regenței. In Madridŭ, Barcelona, Valencia, Sevilla, Valladolidŭ și Cadix s'au făcutŭ numerose arestărĭ.

VIENA, 28 Martie.—Procesulŭ anarhiștilorŭ s'a terminatŭ. Treisprędece acusațĭ fură condamnațĭ dela unŭ anŭ până la douĕdecĭ anĭ carceră grea. Unŭ acusatŭ a fostŭ achitatŭ.

SOFIA, 28 Martie. — Se vorbesce, că marea Sobraniă se va convoca pe diua de 29 Aprilie în Sofia.

DIVERSE.

O pedépsă bine meritată primì Adelina Patti în Washington, precum istorisesce „W. A. Ztg.“ Președintele invitase o numerósă societate la elŭ și rugase cu mai multe dile înaintea serei hotărîte pe cântăréță a da o mai mare splendóre seratei prin presența ei. O astfelŭ de invitare în palatulŭ celŭ albŭ e privită în America ca cea mai mare onóre, ca o poruncă, care trebue îndeplinită. Persónele cele mai înalte se silescŭ a se împărtăși de astfelŭ de distincțiune. Și cu tóte acestea găsì dómna Patti de cuviință a încunosciința pe președintele chiar în óra din urmă, că nu póte venì. Aristocrația din Washington se indignà de acéstă lipsă de tactŭ și considerațiune la o cântăreță, care fusese purtată pe palme. Resbunarea, care se proectà, fu totŭ atâtŭ de originală câtŭ și de rĕutăciosă. Când apăru dómna Patti câteva dile mai în urmă pe scenă în »Lucia“, împreună cu Nicolini, erau ca de obiceiu tóte biletele vêndute. Dér pe locurile unde altădată aristocrația din Washington asculta cântarea Divei, ședea drojdia societății, căreia i se înpărțiseră prin mânĭ necunoscute bilete fără de plată,.. Patti abia se mai putu stăpânì. Orĭ ce ariă cânta era acompaniată de chiuiturĭ necurmate. La urmă nu mai voi sĕ apară pe scenă. Scandalul, care isbucnì nu se póte descrie. O amenințară a-o pedepsì, decă nu șĭ-ar esecuta rolulŭ până în sfĕrșitŭ. Așa că nu îi rĕmase dómnei Patti alta nimicŭ de făcutŭ, decâtŭ a se supune. Ea, care cu câteva dile înainte refusase pentru o mică indisposițiă a apăre în mijloculŭ celei mai alese societățĭ din Washington, fu silită acum a delecta cu trilerile ei unŭ publicŭ prostŭ.

Cum se deosebesce sexulŭ la bibilicĭ. — Mulțĭ au bibilicĭ prin curțĭ și bine facŭ, că suntŭ și frumóse și carnea lorŭ e gustuósă, dér puținĭ cunoscŭ când îșĭ procură asemenea paserĭ, care e femeia și care e bărbatulŭ. Parmentier ne spune că bărbatulŭ are pielea pleopei albastră, precând la femeiă e roșiă. Unŭ altulŭ spune, că bărbia ce atêrnă sub ciocŭ e albastrue, cu marginĭ roșii vioi la bărbatŭ, precând la femeiă e cu totulŭ roșiă.

Rectificare. In numĕrulŭ trecutŭ (59) s'a făcutŭ sub rubrica Diverse la paginarea foii regretabila eróre, că în locŭ de douĕ alte Diverse s'a pusŭ o parte, cu care sĕ începe adĭ continuarea Foiletonului.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

apropiarea dilei. Binecuvêntarea edictului de toleranță s'a estinsŭ și peste ei. Unirea puternică der flexibilă de pe timpulŭ Mariei Theresia a încetatŭ. Când a venitŭ cestiunea înaintea consiliului țĕrii, Gebler a disŭ, că din mai multe motive sĕ păstrămŭ pe neunițĭ ca prietinĭ; ca și cum din punctulŭ de vedere alŭ legii peste totŭ ar urma pentru elŭ o țintă, unŭ scopŭ separatŭ. Iosifŭ însușĭ cunoșcea dela 1783 din esperință proprie miserabila stare a țĕranilorŭ ardelenĭ. Elŭ cercetà provincia la 1783 érășĭ și nimicŭ nu dovedeșce mai bine, ce adêncă impresiune au făcutŭ asupra lui abusurile agrare, decâtŭ împrejurarea, că în 4 Iunie 1783 tocmai în Sibiiu dete renumitulŭ ordinŭ pentru ridicarea așa numitei iobăgii.

„Nu vĕ póte fi necunoscutŭ, că Eu am ridicatŭ iobăgia în tóte țĕrile moștenite fără deosebire, nu trebue sĕ facă escepțiune nicĭ Ungaria, nicĭ Transilvania. Acésta constă în următórele cestiunĭ referitóre la libertatea personală, adecă fiăcare sĕ fiă liberŭ a se căsĕtori fără taxe și hârtii de liberare, sĕ învețe meserii sĕ mérgă în serviciu etc.“

„Deórece aicĭ în Trasilvania mai esistă încă abusurile vechĭ în defavorulŭ libertății naturale și Eu nu sperŭ, că voiu găsì totŭ aceeașĭ situațiune și în unele ținuturĭ ale Ungariei, vei aduce îndată la cunoscință necesara publicațiune, ca sĕ se caseze numai decâtŭ acéstă dejosire de sclavĭ a omenimei din tóte locurile“.

Inima nobilă a împĕratului fu amărîtă prin înțelegerea, ce sĕ făcuse între autoritățĭ și clasele domnitóre, înțelegere, care făcea pe sĕraculŭ și apĕsatulŭ imposibilŭ de a-șĭ câștiga dreptulŭ sĕu. Când a voitŭ cancelaria sĕ escuze relațiunile din Transilvania, împĕratulŭ dete espresiune indignațiunei sale în următorulŭ modŭ:

„Nicăirĭ nu se începe lucrulŭ, ci mi-se împărtășescŭ numai nește veștĭ recĭ seu nește greutățĭ neînsemnate și încetulŭ cu încetulŭ se amestecă unele cu altele, numai ca sĕ nu se cunóscă și sĕ nu se vadă adevĕrulŭ. Că s'a făcutŭ acésta cu intențiunea de a conserva încurcătura vechiă, séu de frică de a se apuca de lucru, o lasŭ sĕ se înțelegă de sine. Décă după părerea mea câștigată la fața locului am datŭ poruncĭ organelor mele, atuncĭ acestea au datorința a-șĭ însuși părerea mea, sĕ o susțină cu zelŭ și numai în casurĭ dubióse sĕ mĕ întrebe, der nu sĕ privescă ordinile mele ca unŭ libelŭ de plângere, asupra căruia îșĭ descarcă totŭ humorulŭ lorŭ, ca sĕ facă o replică advocățescă și sĕ coloreze înaintea mea ceea ce s'a întêmplatŭ«.

Este tristŭ lucru, că mânia împĕratului era justificată; la esecutarea umanelorŭ reforme, cu deosebire ale toleranței, autoritățile făceau greutăți. Der totŭ atâtŭ de sigurŭ e, că tonulŭ ordinațiunilorŭ împĕrătescĭ a provocatŭ așa dicêndŭ revoluțiunea socială.

Impĕratulŭ uità, că sistemulŭ colosalei apĕsărĭ nu este de a se atribuì ca pĕcatŭ singuraticilorŭ și nicĭ nobilimei ungurescĭ, ci întregei desvoltărĭ istorice. Tocmai cele mai marĭ abusurĭ, carĭ au provocatŭ inmediatŭ isbucnirea revoluțiunei, nu s'au făcutŭ de proprietarii ungurĭ, ci pe domeniile camerei c. r. de monete și mine. Feudalismulŭ ungurescŭ avea încâtva fisionomiă patriarchalică. Jugulŭ sĕu a devenitŭ nesuportabilŭ numai prin bureaucrația austriacă.

Țĕranulŭ avea numai unŭ mijlocŭ legalŭ, prin care sĕ se scape de sarcina sa: a devenì soldatŭ. Pe timpulŭ Mariei Theresia era sĕ se stabilescă și în Transilvania o graniță militară, însĕ între Sĕcuii liberĭ. Sĕcuii prinseră armele, și baia de sânge dela Madefalva era încă în próspĕtă memoriă. Sĕcuiulŭ se rĕscula séu emigra, ca sĕ nu devină grănițerŭ. Valachulŭ vedea într'acésta ținta lui cea mai înaltă. Din unŭ servitorŭ de rêndŭ elŭ ajunge soldatulŭ împĕratului, alŭ acelui împĕratŭ, care domneșce peste elŭ din înălțime și póte că ia în considerare brațulŭ sĕu rĕsbunătorŭ asupra Ungurilorŭ.

Precum am vĕdutŭ, în 1783 tocmai din causa hoțiilorŭ făcute de Valachĭ s'a pusŭ o parte din Bănatulŭ deja provincialisatŭ érășĭ sub puterea militară.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 25	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hărtiă 5%	88 55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	120 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	125 50	Renta de hărtiă austriacă	80 70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 25	Renta de arg. austr.	85.75
Bonurĭ rurale ungare	104.75	Renta de aurŭ austr.	113.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25	Losurile din 1860	133.25
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.50	Acțiunile bănceĭ austro-ungare	884 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50	Act. băncei de creditŭ ung.	291 75
Bonurĭ rurale transilvane	104 75	Act. băncei de creditŭ austr.	284.10
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 02
		Napoleon-d'orĭ	10.12
		Mărcĭ 100 imp. germ.	62.70
		Londra 10 Livres sterlinge	127 80

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 14 Martie st. v. 1887.

	Cump	vend
Renta română (5%).	90 —	9 —
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	84—	84½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	101—	101½
» „ „ (5%)	84½	85—
» » urban (7%)	96½	97—
» » „ (6%)	91—	92—
» » » (5%)	81—	82—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	18.¼	18.¾
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovu

din 28 Martie st. n. 1887

Bancnote romanescĭ	Cump.	8.45	Vend.	8.49
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10 07	»	10 11
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 96	»	6 01
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Anunțŭ de esarendare.

Bunulŭ comasatŭ dela Bucerdea grânósă aprópe de Blașiu, cu stațiunea de cale ferată în Crăciunelŭ, care este proprietatea fondului Basilitanŭ din Blașiu, constătătorŭ din circa 500 jugĕre locŭ arătorŭ și grădinĭ, 260 jugĕre fĕnațĕ, împreună cu dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ, se dă în arêndă pe calea licitațiunei publice, pe periodulŭ de 6 (șése) anĭ, începêndŭ din 1-ma Ianuarie 1888 până la 1-ma Ianuarie 1894.

Licitațiunea se va ține în **21 Aprilie a. c. st. n. la 2 óre p. m.** în cancelaria advocaturei archidiecesane. — Doritorii de a licita au a depune unŭ vadiu de 10% dela suma de esclamare de 6000 fl. v. a.

Până la începerea licitațiunei se primescŭ și oferte sigilate provĕdute cu vadiulŭ de 10% întru atâta, încâtŭ în acelea se va oferi o sumă fixă, și oferentele va declara că cunósce condițiunile de licitațiune și le primesce. Condițiunile de licitațiune se potŭ vedé în cancelaria subscrisului.

Blașiu, în 26 Martie 1887.

Ludovicŭ Csato.
advocatŭ archidieces.

1—3

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea diarului onor. abonațĭ suntŭ rugațĭ a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Nr. 180/1887
a. l. sc. c. d.

Licitațiune scădĕtóre cu oferte

pentru

ridicarea noului edificiu gimnasialŭ în Năsĕudŭ.

Administrațiunea fondurilorŭ scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudŭ voesce a edifica o localitate nouă pentru gimnasiulŭ românescŭ gr. cat. din Năsĕudŭ pe temeiulŭ actelorŭ și a planului de edificare aprobate cu unele întregirĭ de către ministrulŭ reg. maghiarŭ pentru cultŭ și învĕțămêntulŭ publicŭ cu rescrisulŭ ddto 26 Faurŭ 1887 Nr. 202 conformŭ cărora cere trebuința a se efectui:

		fl.	cr.
1.	Săpătura și altŭ lucru de pămêntŭ în prețŭ de	490 fl.	44 cr.
2.	lucru de zidarŭ	72.807 „	58 „
3.	„ „ pietrarŭ	6,121 „	03 „
4.	„ „ lemnarŭ	10,381 „	21 „
5.	„ „ sculptorŭ	931 „	60 „
6.	„ „ ferŭ	10,078 „	38 „
7.	„ „ mĕsarŭ, coloritorŭ cu lacŭ și colóre, apoi de glăjarŭ (sticlarŭ)	14,978 „	94 „
8.	lucru de dulgherŭ (bleharŭ)	2,559 „	73 „
9.	„ „ acoperitŭ cu șirepurĭ (țigle)	1,744 „	86 „
10.	lucrurĭ diverse	1,242 „	— „
	la olaltă	121,335 fl.	77 cr.

Aceste lucrurĭ se vorŭ da la unŭ întreprindĕtorŭ séu la mai mulțĭ pe calea licitațiunei minuende cu oferte.

Ofertele trebue sĕ fiă compuse în scrisŭ, timbrate, sigilate bine cu ceară tare de sigilatŭ și din afară se pórte suprascripțiunea: **„Ofertŭ la redicarea noului edificiu gimnasialu în Năsĕudŭ“** și sĕ se dea la protocolulŭ de intrate alŭ comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ în Năsĕudŭ, séu sĕ se trimită pe poștă sub adresa acestei comisiunĭ până în **25 Aprilie 1887 la 6 óre după amédi.**

Deschiderea ofertelorŭ o întreprinde comisiunea numai decâtŭ după trecerea terminului pentru insinuarea lorŭ.

După terminulŭ defiptŭ oferte nu se vorŭ mai accepta, și cele ce vorŭ întra vorŭ fi reieptate.

Ofertele înlăuntrulŭ lorŭ vorŭ avé a cuprinde:

a) Determinarea că voiesce oferintele a fi întreprindĕtorŭ generalŭ pentru tóte lucrările enumĕrate aicĭ mai susŭ sub 1—10 séu numai la unele din ele, în care casŭ va arĕta cu numĕrulŭ, care lucru voiesce a-lŭ efectui.

b) Suma procentelorŭ câte voiesce a-le scări séu lăsa din prețulŭ preliminatŭ, atâtŭ cu cifre câtŭ și negreșitŭ și cu litere.

c) și dovéda că întreprindĕtorulŭ posede capacitatea formală și materială de a efectui clădirea și dechiarațiunea espresă că oferintele a cetitŭ, studiatŭ și a priceputŭ bine condițiunile edificărei, precum descrierea edificiului, planurile, preliminarulŭ de spese, tabla de prețuirĭ și preste totŭ întregŭ elaboratulŭ de edificare și că spre comprobare a iscălitŭ tóte documentele respective, asemenea că cunósce și înțelege din vorbă 'n vorbă condițiunile de licitațiune și se supune lorŭ fără nici o condițiune séu observare.

d) Oferintele sĕ fi pusŭ în ele suma de 5% a sumei preliminate pentru lucrulŭ, la a cărui efectuire se oferesce și anume séu în bani gata séu în hârtii de statŭ scădute sub 10% sub prețulŭ dilei de **25 Aprile 1887** ca vadiu la întreprindere, care în casŭ când ar ajunge a fi oferintele celŭ acceptatŭ, ilŭ va întregi la 10% spre a servi de cauțiune, ce se póte face și în ipotecă pupilară.

e) Iscălitura cu mâna proprià a întreprindĕtorului puindu-și și starea și locuința.

Documentele de edificare și ordinațiunea ministerială Nr. 202 din 1886 se potŭ vedé aicĭ în cancelaria administrațiunei fondurilorŭ scolastice centralĭ până la terminulŭ însinuărei ofertelorŭ în órele dela 8 până la 12 înainte de prândŭ și dela 3 până la 6 după prândŭ.

Subscrisa comisiune își reservă dreptulŭ de a accepta séu reiepta fără restrîngere și fără ceva îndatorire orĭ care ofertŭ, fără privire la suma cuprinsă în elŭ séu la persóna, care l'a, datŭ orĭ în generalŭ orĭ în specialŭ, orĭ singuraticŭ, orĭ cumulativŭ, pentru oferinte însĕ e îndatoritorŭ din momentulŭ predarei la protocolulŭ de întrate, din care minutŭ rĕmâne legată și cauțiunea séu vadiulŭ și oferintele rĕmâne rĕspundĕtorŭ și personalminte pentru ofertulŭ seu.

Despre acceptarea séu reieptarea vr'unui ofertŭ se va hotărî în timpŭ de 14 dile începênd din **25 Aprilie 1887**, pe când vadiele oferențilorŭ neacceptațĭ se vorŭ restitui fără amânare.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.

Năsĕudŭ, 9 Martie 1887.

Președintele: **Ionŭ Ciocanu.** — Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureșianu.**

Láttam:

Besztercze, 1887 17/3.

Br. Bánffy Dezső, főispán, kir. biztos.

2—3

Tarifa anunțurilorŭ și insertiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6
Pentru insertiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.